

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

Кафедра реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол № 6 «26» 06 2024р

Голова вченої ради,

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ТОЛСТАНОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЗІОЛОГІЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КІНЕЗИОЛОГІЇ»**

Освітньо-професійна програма

Галузь знань

Спеціальність

Спеціалізація

Рівень вищої освіти

Обсяг дисципліни

Терапія та реабілітація

22 «Охорона здоров'я»

227 «Терапія та реабілітація»

227.01 Фізична терапія

другий (магістерський)

90 год / 3 кредити ЄКТС

Київ – 2024

Робочу програму навчальної дисципліни «**Фізіологія рухової активності та психофізіологічні аспекти кінезіології**» розроблено на основі освітньо- професійної програми «**Терапія та реабілітація**», підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Магістр за спеціальністю 227 «Терапія та реабілітація» та відповідних нормативних документів

РОЗРОБНИКИ:

Віталій ГУБЕНКО	професор кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини НУОЗУ імені П. Л. Шупика доктор медичних наук, професор
Тетяна КУРТЯН	доцент кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика, кандидат медичних наук
Людмила ОПРАВХАТА	асистент кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ольга КОВАЛЕНКО	завідувачка кафедри сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги НУОЗУ імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор
Валентин САВЧЕНКО	завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, доктор медичних наук, професор

Гарант ОПШ

Наталія ВЛАДИМИРОВА	професор кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини НУОЗ України імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор
------------------------	--

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри реабілітаційної медицини, фізичної терапії та спортивної медицини. Протокол № 12 від 22 травня 2024 року

Завідувач кафедри професор _____ **Олександр Владимиров**

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні Вченої ради медичного факультету, протокол № 6 від 05 червня 2024 року

Голова ВРФ професор _____ **Ольга Процюк**

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри протокол " ____ " _____ 202_ № _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада, вчене звання, науковий ступінь)

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна Дисципліна	5
4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Структура навчальної дисципліни	7
7. Самостійна робота	8
8. Перелік питань для підсумкового контролю	9
9. Методи навчання	10
10. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання	10
11. Рекомендований бібліографічний список	12

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна Фізіологія рухової активності та психофізіологічні аспекти кінезіології», є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми спеціальності 227 «Терапія та реабілітація». Загальний опис навчальної дисципліни подано в таблиці 1.

Таблиця 1.

Найменування показників	Опис		
1. Загальна характеристика дисципліни			
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»		
Спеціальність	227 «Терапія та реабілітація»		
Спеціалізація	227.1 Фізична терапія		
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень		
Мова навчання	українська		
Кількість годин	90		
Кількість кредитів	3		
2. Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання			
	очна денна	очна вечірня	заочна
Рік підготовки	1	-	-
Семестр	1	-	-
Лекції	18	-	-
Практичні	18	-	-
Семінарські	18	-	-
Лабораторні	-	-	-
Самостійна робота	36	-	-
Вид контролю	<i>Диф.залик</i>	-	-

2. Місце, мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Дисципліна спрямована на вивчення основних теоретичних положень фізіології рухової активності з врахуванням психофізіологічного стану та соціальної активності, особливостей реакції фізіологічних систем організму на фізичне навантаження. Для майбутніх фахівців фізичної терапії важливим є опанування сучасних методів оцінки фізіологічних та психофізіологічних особливостей організму, аналізу функціонального стану рухової активності пацієнта та його корекції, обґрунтування ефективного кінезіотерапевтичного процесу та надання практичних рекомендацій з його оптимізації.

2.2. Мета дисципліни:

Мета вивчення навчальної дисципліни: ознайомити спеціалістів з комплексом сучасних методів, спрямованих на оцінку функціонального стану організму, основними патофізіологічними станами у пацієнтів, із впливом систематичних занять фізичною терапією на організм хворої людини в процесі реабілітації з врахуванням психофізіологічних аспектів кінезіології та соціальної активності, її можливостей до компенсації чи адаптації.

Формування загальних та фахових компетентностей, таких як здатності до розуміння реабілітаційного діагнозу, принципів та характеру фізичної реабілітації, обстеження та визначення функціонального стану відповідно МКФ, підвищення рівня знань та набуття практичних навичок з питань процесу фізичної терапії при різних патологічних процесах, організації та проведення реабілітаційного обстеження та допомоги.

2.3. Завданнями вивчення дисципліни є:

Ознайомити спеціалістів з основними теоретичними положеннями фізіології рухової активності, особливостями реакції основних фізіологічних систем організму на фізичне

навантаження різної потужності й тривалості. Ознайомити з сучасними методами оцінки функціонального стану пацієнтів у реабілітації.

Навчити оцінювати функціональний стан організму, його фізіологічні та психофізіологічні особливості, ефективність лікувально-реабілітаційного процесу або систематичних занять фізичної терапії вправами, давати практичні рекомендації з оптимізації відновного процесу.

2.4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як: фізіологія людини (нормальна, вікова, патологічна), біомеханіка, основи психології, санологія, фізіології рухової активності, внутрішні хвороби, основи оздоровчої фізичної культури, масаж, та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: фізична реабілітаційна медицина в клініці внутрішніх хвороб, травматології та ортопедії, неврології, при травмах та пораненнях.

3. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Відповідно до освітньої програми «*Терапія та реабілітація*» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 05. Проводити опитування (суб'єктивне обстеження) пацієнта/клієнта для визначення порушень функцій, активності та участі. стан осіб різного віку, нозологічних та професійних груп

ПРН 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний інструментарій.

ПРН 07. Спілкуватися з пацієнтом/клієнтом для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та результатів фізичної терапії.

ПРН 12. Здійснювати етапний, поточний та оперативний контроль стану пацієнта/клієнта, аналізувати результати виконання програми фізичної терапії.

4. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна «**Фізіологія рухової активності та психофізіологічні аспекти кінезіології**» дозволяє набути здобувачам вищої освіти наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати автономно та у мультидисциплінарному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з порушенням рухових та поєднаних з ними функцій, які забезпечують активність та участь особи; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у фізичній терапії.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК 01. Здатність визначати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

СК 07. Здатність обстежувати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією за допомогою стандартизованих та нестандартизованих інструментів оцінювання, визначати фізичний розвиток та фізичний стан.

СК 09. Здатність проводити фізичну терапію осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп при складних прогресуючих та мультисистемних порушеннях.

СК 15. Здатність обстежувати, складати, пояснювати та реалізовувати програму фізичної терапії у осіб з наслідками бойових травм опорно-рухового апарату та нервової системи. 6

5. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна структурована за модульним принципом і складається з двох (2) навчальних модулів, а саме: навчального модуля № 1 «Фізіологічна діяльність систем організму під час фізичного навантаження», навчального модуля № 2 «Рухова активність та врахування психофізіологічних аспектів кінезіології як засіб зміцнення здоров'я»,

Кожен модуль навчальної дисципліни є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання. Змістовне наповнення програми навчальної дисципліни у таблиця 2.

Таблиця 2.

Код теми	Назва модулю, теми	Перелік основних питань теми
1	2	3
Модуль 1. Фізіологічна діяльність систем організму під час фізичного навантаження		
1.1.	Вступ до дисципліни «Фізіологія рухової активності». Мета, завдання та принципи фізіології рухової активності. Методи дослідження рухової активності. Методологія дисципліни.	Історичні аспекти фізіології рухової системи. Особливості методів дослідження фізіології рухової активності. Характеристика функціональних станів, які виникають в результаті занять фізичними вправами. Основні задачі для побудови реабілітаційних програм.
1.2.	Адаптація до фізичних навантажень і резервні можливості організму	Питання адаптації нервово-м'язової системи, серцево-судинної системи, респіраторної системи, гормональної регуляції. Фізіологічні механізми розвитку натренованості за даними різноманітних систем організму.
1.3.	Вплив факторів оточуючого середовища на м'язову діяльність. Фізіологічні основи втоми та фізіологічна характеристика відновлювальних процесів	Оптимальність фізичних навантажень. Фізіологічні основи рухових навичок і рухових якостей. Фізіологічні механізми аеробної та анаеробної працездатності. Терморегуляція і м'язова діяльність в умовах підвищеної і пониженої температури. Механізми, які регулюють температуру тіла. Фізіологічна реакція на рухову активність.
1.4.	Фізіологічні основи оздоровчої фізичної культури	Функціональні зміни в організмі при фізичних навантаженнях. Фізична працездатність та методи її визначення. Вплив стресу на фізіологію та психофізіологію рухової системи.
Модуль 2. Рухова активність та врахування психофізіологічних аспектів кінезіології як засіб зміцнення здоров'я		
2.1.	Фізіологічна класифікація фізичних вправ	Фізіологічна класифікація та загальна характеристика фізичних вправ. Вплив інтенсивної рухової активності на психологічний стан людини. Задача вибору оптимального комплексу

2.2.	Медико-психологічні та соціальні аспекти реабілітації.	Адаптація, стрес та здоров'я. Прийоми попередження та зняття небажаного психосоматичного стресу з використанням різних прийомів і методів для індивідуального підбору (арт-терапія, вправи для фізичного тіла, зміна поведінкових установок). Методи відновлення та попередження порушень сну: фізичні, дихальні, психологічні вправи та аутотренінгові прийоми покращення якості сну
2.3.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму дітей дошкільного та шкільного віку; адаптація до фізичних навантажень	Фізіологічні і психофізіологічні особливості організму дітей дошкільного та шкільного віку. Психофізіологічні аспекти адаптації до фізичних навантажень.
2.4.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму людей зрілого та похилого віку; адаптація до фізичних навантажень	Фізіологічні особливості та людей зрілого та похилого віку. Психофізіологічні аспекти адаптації до фізичних навантажень з врахуванням усіх систем організму.

6. Структура навчальної дисципліни
(навчально-тематичний план викладання дисципліни)

Код теми	Назва освітнього модулю, теми	Денна форма навчання (кількість годин)					
		Усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	індивідуальна робота
Модуль I Фізіологічна діяльність систем організму під час фізичного навантаження							
Тема 1.1.	Вступ до дисципліни «Фізіологія рухової активності». Мета, завдання та принципи фізіології рухової активності. Методи дослідження рухової активності. Методологія дисципліни.	10	2	2	2	4	-
Тема 1.2	. Адаптація до фізичних навантажень і резервні можливості організму	14	4	4	2	4	-
Тема 1.3.	Вплив факторів оточуючого середовища на м'язову діяльність. Фізіологічні основи втоми та фізіологічна характеристика відновлювальних процесів	12	2	2	2	6	-
Тема 1.4.	Фізіологічні основи оздоровчої фізичної культури	10	2	2	2	4	-
	МКР№1	2	-	-	2	-	-
Усього кредитів / годин за модулем I		1,6/48	0,33/10	0,33/10	0,33/10	0,6/18	8

Модуль II Рухова активність та врахування психофізіологічних аспектів кінезіології як засіб зміцнення здоров'я							
Тема 2.1.	Фізіологічна класифікація фізичних вправ	8	2	2	-	4	-
Тема 2.2.	Медико-психологічні та соціальні аспекти реабілітації	12	2	2	2	6	-
Тема 2.3.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму дітей дошкільного та шкільного віку; адаптація до фізичних навантажень	10	2	2	2	4	-
Тема 2.4.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму людей зрілого та похилого віку; адаптація до фізичних навантажень	10	2	2	2	4	
	МКР№2	2	-	-	2	-	-
Усього кредитів / годин за модулем II		1,4/42	0,27/8	0,27/8	0,27/8	0,6/18	

7. Самостійна робота

Код теми	Зміст самостійної роботи	Обсяг годин
		Очна (денна) форма
Тема 1.1	Функціональні зміни в організмі при фізичних навантаженнях. Принципи фізіології рухової активності.	4
Тема 1.2.	Адаптація до фізичних навантажень і резервні можливості організму. Функціональні зміни в організмі при фізичних навантаженнях	4
Тема 1.3.	Вплив абіотичних та екстремальних факторів на функціональний стан та рухову активність людини	6
Тема 1.4.	Фізіологічні основи оздоровчої фізичної культури	4
Тема 2.1.	Фізіологічна класифікація фізичних вправ. Фізична працездатність та методи її визначення	4
Тема 2.2	. Медико-психологічні та соціальні аспекти реабілітації. Адаптація, стрес та здоров'я	6
Тема 2.3.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму дітей дошкільного та шкільного віку та їх адаптація до фізичних навантажень	4
Тема 2.4.	Фізіологічні та психофізіологічні особливості організму людей зрілого та похилого віку та їх адаптація до фізичних навантажень	4

Самостійна робота передбачає виконання індивідуальних проєктів з дотриманням норм академічної доброчесності:

1. Формування бібліографічного списку використаних джерел за ДСТУ за наданою темою (модуль 1);

2. Підготовка анотації дослідження з вказуванням всіх категорій та методів за запропо

8. Перелік питань для підсумкового контролю

Модуль 1

1. Дати визначення поняття «рухова активність». Які існують види рухової активності?
2. На які аспекти здоров'я впливає рухова активність?
3. Які типи фізичних вправ використовують для розвитку фізичних якостей?
4. Для підтримки гарної фізичної форми слід виконувати фізичні вправи. Розвитку яких фізичних якостей сприяє виконання фізичних вправ?
5. Що таке фізіологія вправ? Що таке фізіологія спорту?
6. Перерахуйте та визначте компоненти м'язового волокна.
7. Перерахуйте компоненти рухової одиниці.
8. Розкажіть про теорію ковзання філаментів. Як скорочуються м'язові волокна?
9. Диференціюйте та наведіть приклади концентричного, статичного та динамічного скорочень.
10. Назвіть різні частини нейрона.
11. Поясніть передачу електричного імпульсу з пресинаптичного нейрона до постсинаптичного. Охарактеризуйте синапс та нервово-м'язову сполучку.
12. Які основні відділи нервової системи? Які основні функції?
13. Які центри мозку грають головну роль у контролі руху? У чому полягає їхня роль?
14. У чому різниця між симпатичною та парасимпатичною системами? Яка їхня роль у виконанні м'язової діяльності?
15. Охарактеризуйте роль нервово-м'язового веретена у контролі м'язових процесів.
16. Що таке рухова одиниця і як рекрутуються рухові одиниці?
17. Які гормони відіграють важливу роль під час виконання фізичного навантаження?
18. Як впливає тренування аеробної та анаеробної спрямованості на м'язові волокна?
19. Що відбувається з температурою тіла при здійсненні м'язової діяльності та чому?
20. Чому вологість повітря відіграє велику роль під час виконання фізичного навантаження в умовах високої температури навколишнього середовища? Яку роль відіграють вітер та хмарність?
21. Що таке судоми при перенапрузі м'язів в умовах перегріву, теплового перенапруження та теплового удару?
22. Як тіло зводить до мінімуму втрати тепла в умовах низької температури навколишнього середовища?
23. Які фактори слід враховувати, щоб забезпечити максимальний захист у виконанні фізичної роботи в умовах низької температури?
24. Опишіть фізіологічні адаптаційні реакції акліматизації до умов зниженого атмосферного тиску.
25. Які зміни відбуваються у м'язах у періоди бездіяльності? Під час іммобілізації (накладення гіпсової пов'язки)?
26. Як змінюються швидкість, рухливість та гнучкість внаслідок фізичної бездіяльності?
27. Які зміни відбуваються у м'язовій системі з віком?
28. Як впливають на склад тіла процес старіння та фізичні навантаження?
29. Розкажіть про тренуваність людей похилого віку.

Модуль 2

1. Дати визначення поняття адаптації і стресу.
2. На які аспекти здоров'я впливає рухова активність?
3. Якою є класифікація фізичних вправ за ознакою переважного впливу на прояв і розвиток фізичних якостей?
4. Якою є класифікація фізичних вправ за їх значенням для розвитку тої чи іншої групи

м'язів? вправи для м'язів рук і плечового пояса; вправи для м'язів тулуба і шиї; вправи для м'язів ніг і тазу.

5. Які під час виконання вправи виділяють На основі залежності між силою і швидкістю їх скорочення?

6. Які групи вправ виділяють в залежності від характеру основних джерел енергозабезпечення?

7. Що таке стрес і які бувають види стресу?

8. Як фізичні навантаження впливають на стрес?

9. Які опитувальники використовуються для діагностики депресії?

10. Які відбуваються нейроендокринні зміни у надниркових залозах у відповідь на фізичні вправи на тлі хронічного стресу у людей похилого віку?

11. Які відбуваються нейроендокринні зміни у надниркових залозах у відповідь на фізичні вправи на тлі хронічного стресу в дитячому організмі?

12. Особливості застосування психічного напруження як важливого фактору впливу на ефективність рухової активності у літньому віці.

13. Яка роль та особливості психо-м'язових тренувань у літньому віці?

14. Особливості застосування психічного напруження як важливого фактора впливу на ефективність рухової активності у дитячому організмі.

15. Яка роль та особливості психо-м'язових тренувань у дитячому організмі?

16. Принципи створення оптимальної програми рухової активності у людей, які знаходяться в умовах війни.

17. Яким тестом визначається тривожність?

18. Який опитувач використовується для діагностики депресії?

19. Яка методика використовується для діагностики шкільної тривожності у учнів 6-9 років?

20. Яка шкала використовується для оцінки якості життя?

21. Яким опитувальником визначається рівень агресивності особистості, спрямованості агресії, рівня коректності при соціальних контактах?

9. Методи навчання

Для активізації процесу навчання здобувачів освіти в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ *на лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів освіти на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; здобувачі освіти заохочуються до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ *на семінарських заняттях* обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності.

✓ *на практичних заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; лабораторні роботи; виконання дослідів; метод проектів (проектування); мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи здобувачів освіти є чіткий контроль відвідування здобувачами освіти занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

10. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів в НУОЗ України імені П. Л. Шупика проводиться з використанням рейтингової системи (далі - ЄКТС), в основу якої покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність здобувачів у процесі навчання.

Методи оцінювання на поточному/періодичному контролі: усне опитування, модульні контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, захист результатів практичних, лабораторних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання есе, оцінювання виконання практичних навичок, захист історії хвороби.

Методи оцінювання на підсумковому контролі: диференційований залік.

Приклад шкали оцінювання

Поточний контроль													Підсумковий контроль	Сума
120													80	200
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3						
T1	T2	T3	МКР№1	T5	T6	T7	МКР№2	T9	T10	T11	T12	МКР №2		
15	15	15	15	15	15	15	15	-	-	-	-	-		

Розмір шкали ЄКТС із навчальної дисципліни для спеціальностей галузі знань 22 Охорона здоров'я дорівнює 200 балам (на підставі листа МОЗ № 0804-47/10395 від 15.04.2014), а мінімальна позитивна оцінка починається зі 111 балів; для спеціальностей інших галузей знань – дорівнює 100 балам, а мінімальна позитивна оцінка починається з 61 балу.

Для занесення балів оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти у відомість обліку успішності та індивідуальний план здобувача вищої освіти використовується таблиця співвідношення між здобутими результатами успішності здобувача та ECTS оцінками

Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	Сума балів	
	Диф.залік	ECTS	Галузь знань 22 Охорона здоров'я
		100 балів	200 балів
A (відмінно)	відмінно	90 - 100	170 – 200
B (дуже добре)	добре	82 - 89	155 – 169
C (добре)		75 - 81	140 – 154
D (задовільно)	задовільно	68 - 74	125 – 139
E (достатньо)		61 - 67	111 – 124
FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	незадовільно	35 - 60	60 – 110
F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		0 - 34	0 – 59

11. Рекомендований бібліографічний список

Нормативно-правові акти

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від «21» грудня 2017 р. № 1648). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf> (дата звернення 05.07.2023).
2. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/> (дата звернення 18.07.2023).
3. Національний глосарій 2014. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf (дата звернення 19.05.2023).

Основна література

1. Альянс Європейських органів Фізичної та Реабілітаційної Медицини. Біла Книга з Фізичної та Реабілітаційної Медицини (ФРМ) в Європі. Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини. 2018; 2(2) дод. С.5-206
2. Бакалюк Т. Г. Застосування міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я в реабілітаційній практиці / Т. Г. Бакалюк, Г. О. Стельмах, Н. Р. Макаручук // Здобутки клінічної та експериментальної медицини. – 2019. – № 3. – С. 166–169.
3. Владимиров О.А., Владимірова Н.І., Губенко В.П., Гурбич О.А., Зачатко Т.М., Козьявкін В.І., Копчак С.К., Самосюк І.З., Ткаліна А.В., Федоров С.М., Чудна Р.В., Андріяшек Ю.І., Фізіотерапія: підручник рекомендовано МОН України К.: Формат, 2013. – 432 с.
4. Ганонг Вільям Ф. Фізіологія людини: Підручник / Переклад з англ. Наук. ред. Перекладу М. Гжегоцький, В. Шевчук, О. Заячківська. — Львів: БаК, 2002. — 784 с.
5. Єжова О. О. Є 58 Спортивна фізіологія у схемах і таблицях: посібник для студентів інститутів фізичної культури / Єжова О. О. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 164 с.
6. Ісаков Р.І. Психосоматична патологія: монографія. К.: Медицина, 2023. 167 с.
7. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. – К.: Професіонал, 2006. – 480 с.
8. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Волковська Г.І. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: навчальний посібник / І.М. Маруненко, Є.О. Неведомська, Г.І. Волковська. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 184 с.
9. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали / [Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін.]. – Київ, 2022. – 164 с.
10. Протокол з діагностики та терапії ПТСР Національного інституту клінічної майстерності Великобританії (NICE). March 2005 NICE clinical guideline 26 guidance.nice.org.uk/cg26. Львів, 2015. 64 с.
11. Серета І. В. Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання – Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. – 156 с.
12. Сміт П., Дирегров Е., Юле У., Гупта Л., Перрен Ш., Г'єстад Р. Діти та війна: навчання технік зцілення. Карітас України, 2014. 98 с.
13. Філімонов Ф.І. Фізіологія людини. – К.: – Медицина, 2011. – 488 с.
14. Шестопалова Л. Ф. Психологія соматично хворих : навчально-методичний комплекс для студентів зі спеціальності «Психологія» / укл.– Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 32 с.
15. Kisner C, Colby LA, Borstad J. Therapeutic exercise: Foundations and techniques 6th ed. Philadelphia: F.A. Davis; 2012. 1048 p

16. Physical rehabilitation by Susan B O'Sullivan, Thomas J Schmitz, George D Fulk. Philadelphia : F.A. Davis Co. 2019. 7th Edition. – 1504 p.

Додаткова література

1. Неведомська Є. О. Анатомія та фізіологія нервової системи: навч. посіб. для практичних робіт для студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. – 40 с.
2. Неведомська Є. О. Анатомія людини і спортивна морфологія: навч. посіб. для практичних робіт для студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. – 77 с.
3. Неведомська Є. О. Фізіологія людини та рухової активності: навч. посіб. для практичних робіт для студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. – 50 с.
4. Неведомська Є. О. Анатомія і фізіологія людини: навч.-метод. посіб. для практичних і састійних робіт студ. вищ. навч. закл. / Євгенія Олексіївна Неведомська. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2016. – 54 с.
5. Неведомська Є. О., Маруненко І. М. Фізіологія людини: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 40 с.
6. Яремко Є.О. Фізіологія спорту та фізичних вправ. – Львів, ЛП, 2010. - 180

Інформаційні ресурси

1. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. ЗУ «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>

Перегляд (актуалізація) робочої програми навчальної дисципліни здійснюється не рідше одного разу за навчальний рік. Перегляд (актуалізація) робочої програми навчальної дисципліни здійснюється перед початком навчального року із обов'язковим зазначенням у протоколі засідання кафедри.